

Aleksandra Magdalena Dittwald

NEWSEUM AMERYKAŃSKIE MUZEUM DZIENNIKARSTWA

Spośród kilkunastu nowych obiektów muzealnych powstałych w 2008 r. na kontynencie amerykańskim, największe zainteresowanie wzbudziło muzeum w Waszyngtonie – Newseum. Jest to muzeum poświęcone dziennikarstwu, a jego nazwa jest kombinacją słów „news” i „museum”. Usytuowane zostało w samym centrum stolicy USA, przy Pennsylvania Avenue, w najbliższym sąsiedztwie muzeów Instytutu Smithsona, Galerii Narodowej, Białego Domu i Kapitolu. Uroczysta ceremonia otwarcia miała miejsce 11 kwietnia 2008 roku¹.

Pierwsze Newseum, powstało w 1997 r. w Rosslyn, w stanie Wirginia, na przedmieściach Waszyngtonu². Ufundowane było przez organizację non-profit pod nazwą Forum Wolności (Freedom Forum), mającą na celu szerzenie wolności prasy, wolności słowa i wol-

ności myśli – zarówno w Stanach Zjednoczonych, jak i na całym świecie. Oficjalnie Forum Wolności zostało utworzone w 1991 r., jednakże większość zasobów finansowych tej organizacji pochodziło z fundacji założonej w latach 30. XX w. przez wydawcę prasowego Franka E. Gannetta³. Muzeum zlokalizowane było tuż obok głównego biura Forum Wolności. Funkcjonowało przez 5 lat i cieszyło się powodzeniem wśród zwiedzających. Wstęp był bezpłatny i rocznie muzeum odwiedzało ponad pół miliona osób⁴.

Przewodniczący fundacji, Charles L. Overby, uważał jednak, iż muzeum jest za małe i znajduje się z dala od głównych atrakcji turystycznych Waszyngtonu, przez co nie wzbudza takiego zainteresowania na jakie zasługuje. Pomimo iż Forum Wolności na początku XXI w. zaczęło borykać się z problemami finansowymi, nie

1. Newseum, widok od strony Pennsylvania Avenue, proj. Polschek Partnership Architects

1. Newseum, view from Pennsylvania Avenue, design by Polschek Partnership Architects

2. Galeria „Dzisiejszych stron tytułowych gazet” umieszczona na zewnątrz muzeum przyciąga uwagę przechodniów
2. Gallery of “Today’s Front Pages”, located outside of the museum, draws assersby’s attention
3. Widok na muzealne atrium z ogromnym ekranem TV i helikopterem stacji TV w tle
3. View of the museum’s atrium with huge TV screen and TV helicopter in the background

powstrzymało to fundacji przed realizacją wcześniej powziętego planu przeniesienia muzeum w miejsce bardziej prestiżowe, tj. do centrum Waszyngtonu⁵. Na zakup ostatniej wolnej działki budowlanej, przy Pennsylvania Avenue, fundacja wydała 100 mln. dolarów. Była to najwyższa kwota, jaką do tej pory zapłacono za teren pod budowę w Waszyngtonie. Nie bez powodu Forum Wolności walczyło o uzyskanie lokalizacji przy „głównej ulicy Ameryki” łączącej Biały Dom – siedzibę władzy wykonawczej, z Kapitołem – siedzibą władzy ustawodawczej i znajdującym się w sąsiedztwie Sądem Najwyższym – siedzibą władzy sądowniczej. Media od ponad stu lat zwyczajowo nazywane są „czwartą władzą”, która sprawuje funkcję kontrolną i stoi na straży demokracji i praworządności. W tym tak symbolicznym miejscu Charles L. Overby postanowił umieścić Newseum – „świątynię czwartej władzy”, licząc, iż dzięki nowej lokalizacji, liczba zwiedzających wzrośnie co najmniej dwukrotnie. Przedstawiciele Forum Wolności zdecydowali również wprowadzić opłatę za wstęp do nowego Newseum.

Decyzja wzniesienia nowego, znacznie większego muzeum wzbudziła liczne kontrowersje ze względu na fakt, iż aby zaoszczędzić na wydatkach zwolniono wielu pracowników organizacji, zamknięto szereg filii zagranicznych Forum Wolności, a także w 2002 r.

zawieszono działalność Newseum w Rosslyn. Były przedstawiciel filii Forum Wolności w Hong Kongu, Arnold Zeitlin, określił decyzję wydania kilkuset milionów na nowy budynek muzeum jako *wybór pomiędzy cegłami, szkłem i betonem a ludźmi*⁶.

Zarząd Forum Wolności jest jednak przekonany, iż bez względu na koszty dokonał właściwego wyboru. W nowym Newseum ... *możemy przygotować więcej programów, bardziej efektywnych i o szerszym zasięgu niż byśmy robili to w jakikolwiek inny sposób* – stwierdził Peter S.Prichard, wiceprzewodniczący fundacji⁷.

Projekt muzeum

Zaprojektowanie budynku muzealnego powierzono renomowanej firmie Polshek Partnership Architects, specjalizującej się w projektowaniu obiektów rządowych, kulturalnych, muzealnych, jak i naukowo-oświatowych. Przygotowanie wystaw Newseum zlecono wielokrotnie nagradzanej firmie Ralph Appelbaum Associates, znanej z kompleksowego opracowywania wnętrz muzeów i centrów techniczno-naukowych. Oba zespoły współpracowały już ze sobą przy kilku wcześniejszych projektach – do najbardziej znanych należą: Centrum Ziemi i Przestrzeni Kosmicznej im. Rose

w Amerykańskim Muzeum Historii Naturalnej (Rose Center for Earth and Space at the American Museum of Natural History) otwarte w Nowym Jorku w 2000 r. i Centrum Prezydenckie Williama J. Clintona (William J. Clinton Presidential Center) w Little Rock, w stanie Arkansas, powstałe 2004 roku.⁸

Forum Wolności postawiło przed projektantami trzy główne cele: zwiększenie trzykrotnie powierzchni wystawienniczej muzeum, stworzenie budowli, która wyróżniałaby się swoją sylwetką na tle architektury Waszyngtonu oraz podkreślenie znaczenia Pierwszej Poprawki (First Amendment) do Konstytucji Stanów Zjednoczonych, ze szczególnym uwzględnieniem wolności słowa i prasy⁹. Oprócz muzeum fundacja zleciła wybudowanie na tej samej działce budynku mieszkalnego z luksusowymi apartamentami, dwupoziomowej sali konferencyjnej, pomieszczeń administracyjnych oraz trypoziomowej restauracji¹⁰. Te dodatkowe inwestycje mają zapewnić fundacji stałe źródło dochodów.

Prace nad budową całego kompleksu trwały 6 lat i pochłonęły 450 mln dolarów. Muzeum zostało wybudowane z prywatnej inicjatywy Forum Wolności, przy znacznym udziale finansowym wydawców prasowych i organizacji medialnych, takich jak: New York Times, Hearst Corporation, Time Warner Inc., ABC News/Walt Disney Company, NBC i wiele innych¹¹. Całkowita powierzchnia obiektu wynosi 60 000 m², w tym samo muzeum zajmuje 23 000 m².

Budynek muzeum wyróżnia się spośród okolicznej zabudowy nowoczesnością, lekkością i użytymi materiałami. Wykonane ze stali i szkła Newseum kontrastuje z budynkami rządowymi wzniesionymi z cegły lub z betonu, wysokością jednak dobrze wpasowuje się w pierzeje ulicy. Charakterystycznym elementem nowej budowli jest frontowa elewacja. Przypomina ona gigantyczną, trójwymiarową stronę tytułową gazety. Szklana fasada to symbol „przezroczystości” prasy, jej otwartości, rzetelności i prawdomówności. W środku elewacji cofnięta, potężna szklana ściana symbolizuje „okno na świat”, jakim są współczesne media. Istotnym elementem fasady jest również 23-metrowej wysokości marmurowa tablica z wykutym tekstem Pierwszej Poprawki (First Amendment) do Konstytucji Stanów Zjednoczonych, gwarantującej Amerykanom wolność religii, słowa, prasy, zgromadzeń i petycji: *Żadna ustawa Kongresu nie może narzucić religii ani zabronić swobodnego jej praktykowania, ograniczyć wolności słowa lub prasy ani prawa ludu do spokojnych zgromadzeń lub do składania naczelnym władzom petycji o naprawienie krzywd*¹².

Muzeum ma siedem poziomów, na których umieszczono czternaście głównych galerii i dwanaście mniejszych ekspozycji, piętnaście sal kinowych i dwa studia

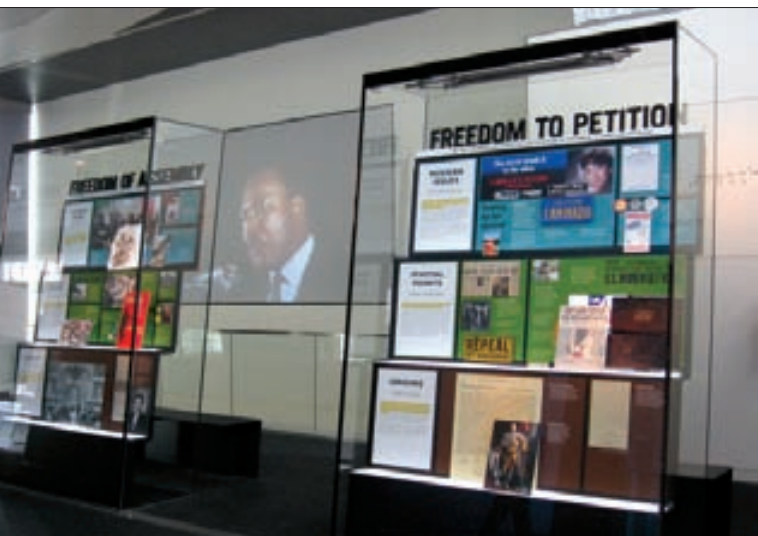
4. Widok od góry na muzealne atrium z repliką satelity ATS 1, dzięki któremu była możliwa pierwsza światowa transmisja telewizyjna na żywo
4. View from the top of the museum's atrium with replica of satellite ATS 1, which enabled the first live global TV broadcast

telewizyjne, a także dwa sklepy z pamiątkami inspirowanymi tematyką muzealną i przestronne bistro. *Muzeum jest unikalnym połączeniem zabawy i inspiracji – twierdzi Charles L. Overby – tutaj każdy znajdzie coś dla siebie – jest historia, gry, filmy, duży ekran, fotografie i historyczne artefakty z całego świata*¹³.

Centrum muzeum stanowi przestronne atrium wysokości niemal 30 metrów. Umieszczono w nim ogromny ekran telewizyjny (12 x 7 m) o wysokiej rozdzielczości,

5. Galeria historii wiadomości, fot. Maria Bryk 2008 (za uprzejmą zgodą Newseum)
5. Gallery of News History, photo by Maria Bryk 2008 (courtesy of Newseum)

- 6. Fragment galerii Pierwszej Poprawki – na pierwszym planie gablota poświęcona wolności petycji
- 6. Fragment of First Amendment Gallery – in the foreground: freedom of petitions display case

na którym emitowane są krajowe i światowe wiadomości z ostatniej chwili, wyświetlane są dokumentalne filmy historyczne oraz pokazywane są aktualności muzealne. Ekran widoczny jest również przez szklaną ścianę z zewnątrz budynku i ma zachęcać przypadkowych przechodniów i turystów do odwiedzenia muzeum. W atrium uwagę zwraca podwieszony helikopter, służący przez lata reporterom telewizyjnym, a także replika pierwszego satelity telekomunikacyjnego ATS 1, dzięki któremu w 1967 r. została przeprowadzona pierwsza światowa transmisja satelitarna z koncertu Beatlesów. Helikopter i satelita stanowią jedne z największych eksponatów muzealnych.

Muzeum zgromadziło ponad 6000 różnego rodzaju artefaktów, nie licząc 35 000 historycznych gazet. Najstarsze eksponaty pochodzą sprzed 3000 lat, są to: gliniana tabliczka z sumeryjskim pismem klinowym i statuetka egipskiego boga Thota, uważanego m.in. za wynalazcę egipskiego pisma hieroglificznego. W Newseum znalazła swoje miejsce Biblia Gutenberga, pierwsze wydawnictwo dziełowe w Europie wykonane za pomocą techniki drukarskiej. Dużą grupę eksponatów tworzy historyczne wyposażenie studiów radiowych i telewizyjnych, w tym najstarsze mikrofony radiowe, kamery telewizyjne i zabytkowe odbiorniki telewizyjne. Istotny dział stanowią memorabilia.

- 7. Czy prasie można ufać? – fragment ekspozycji dotyczącej wolności słowa w galerii Pierwszej Poprawki
- 7. *Can the Press be Trusted?* – fragment of Freedom of Speech Exposition in First Amendment Gallery
- 8. Mapa świata ilustrująca różnice w wolności prasy w poszczególnych państwach
- 8. Map of the world showing differences of freedom of press in various countries

9. Ekspozycja poświęcona pracy korespondentów wojennych

9. Exposition dedicated to war correspondents

10. Izba pamięci poświęcona dziennikarzom – ściana ze zdjęciami dziennikarzy, którzy zginęli podczas wykonywania zawodu

10. Hall of Fame of Journalists – wall with pictures of journalists who died preparing news

Należą do nich zarówno rzeczy osobiste znanych osobowości radiowych i telewizyjnych jak i pamiątki po poległych dziennikarzach. Można np. zobaczyć kałamarz Marka Twaina, aparat fotograficzny Billa Biggarta, fotoreportera, który zginął pod gruzami World Trade Center, czy kamizelkę kuloodporną lub hełm należące do korespondentów wojennych.

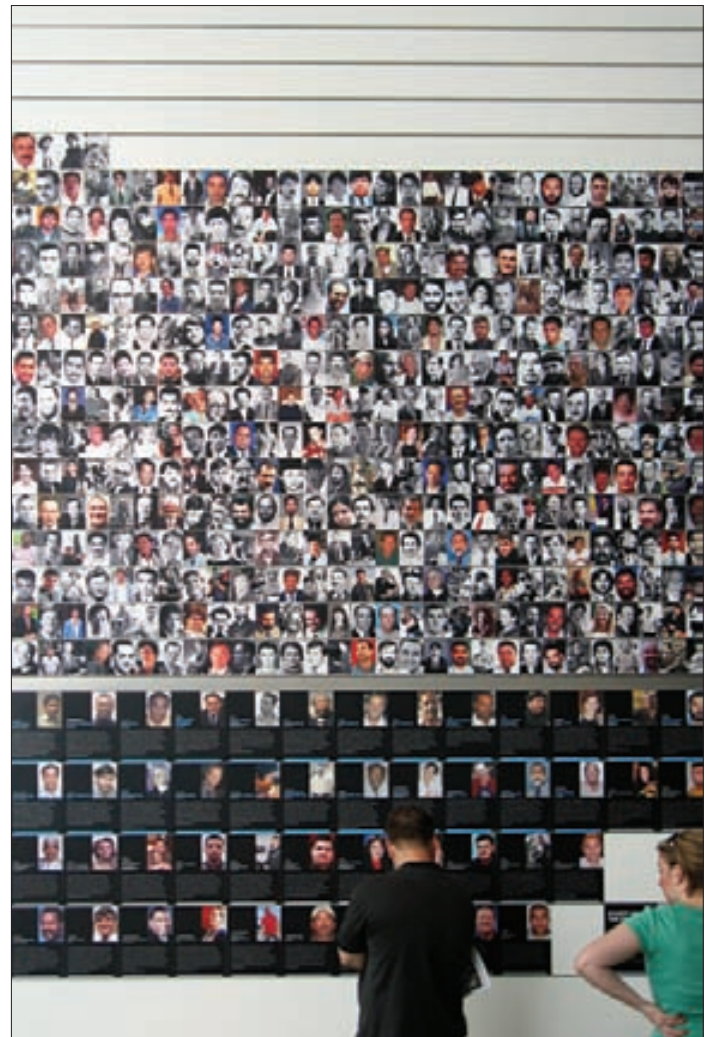
Muzeum pokazuje głównie bohaterską tradycję zawodu dziennikarskiego, ale są też wzmianki o nieuczciwości i oszustwach, jakich dopuścili się niektórzy reporterzy.

Ciekawym i dowcipnym pomysłem jest umieszczenie na ścianach toalet, tabliczek-kafelków z cytatami z prasy, nieprawdziwymi informacjami, literówkami czy gafami reporterów.

Galerie muzealne

Galeria historii wiadomości

Jest to największa galeria muzeum, w której znajduje się ponad 300 historycznych gazet i czasopism z kolekcji liczącej przeszło 35 000 egzemplarzy. Obejmują one okres ponad 400 lat. Umieszczone w porządku chronologicznym pierwsze strony gazet pokazują jak prasa przedstawiała ważniejsze wydarzenia historyczne przez ostatnie stulecia. Galeria prezentuje przede wszystkim

gazety amerykańskie i ich reakcje na wydarzenia światowe oraz lokalne. Gazety z innych krajów, w szczególności z Anglii, uzupełniają kolekcję w przypadku, gdy ważne wydarzenia, takie jak: wybuch II wojny światowej, zamordowanie Gandhiego czy lot Gagarina w kosmos, nie znalazły miejsca w czołówkach gazet amerykańskich. Duże zainteresowanie wśród zwiedzających wzbudza słynne wydanie „Chicago Daily Tribune” z 1948 r., w którym niezgodnie z prawdą ogłoszono, iż wybory prezydenckie wygrał John Dewey, a nie rzeczywisty zwycięzca Harry Truman.

W galerii znajdują się również fragmenty artykułów wybranych dziennikarzy przemieszane z dokumentami, zdjęciami i osobistymi przedmiotami do nich należącymi.

W pięciu salach projekcyjnych sąsiadujących z galerią pokazywane są filmy dokumentalne specjalnie przygotowane dla muzeum. Jednym z ciekawszych jest film na temat roli, jaką odegrały media w ruchu na rzecz równouprawnienia czarnych mieszkańców Ame-

ryki. Telewizja i prasa szeroko relacjonowały organizowany przez Martina Lutera Kinga protest bez użycia siły przeciwko rasistowskiemu systemowi segregacji. Pokazywały cierpienie czarnych obywateli Ameryki, wzbudzając sympatię opinii publicznej dla demonstrantów. Przyczyniły się do zwrócenia uwagi państwa na problem Murzynów i sprawiły, że stał się on jednym z najważniejszych zagadnień w amerykańskiej polityce lat 60. XX wieku.

Galeria Pierwszej Poprawki

Pierwsza Poprawka do Konstytucji Stanów Zjednoczonych została wprowadzona 15 XII 1791 r., a jej tekst w pełnym brzmieniu został umieszczony na frontowej ścianie muzeum. Galeria, zgodnie z misją Forum Wolności, podkreśla znaczenie i wartość tego dokumentu. Wypowiedzi znanych polityków, naukowców i artystów uwypuklają istotę gwarantowanych przez nią wolności. W pięciu szklanych gablotach zaprezentowano krótką historię walki o każdą z nich. Przedstawiono również przykłady kontrowersyjnych przepisów próbujących je

11. Na interaktywnym monitorze informacja dotycząca rosyjskiej dziennikarki Anny Politkowskiej

11. Data about Russian journalist Anna Politkowska, on an interactive screen

12. Fragment galerii radia, telewizji i internetu

12. Fragment of Gallery of Radio, TV and Internet

ogranaczyć oraz znanych spraw sądowych zwalczających te ograniczenia, jak na przykład „Sprawa Tinkler vs Des Monies”, która miała miejsce w 1965 r., kiedy to trzech uczniowie szkoły średniej w Des Monies w stanie Iowa mimo zakazu szkoły założyli czarne opaski na znak protestu przeciwko wojnie w Wietnamie. Zostali zawieszani w prawach uczniów. Sąd Najwyższy uznał jednak decyzję szkoły za niezgodną z Pierwszą Poprawką.

Obok kontekstu historycznego zwiedzający mogą poznać aktualne zagrożenia dla Pierwszej Poprawki, np. związane z wprowadzeniem Aktu Patriotycznego ustanowionego w październiku 2001 roku. Zgodnie z tym aktem wolno bez wyroku sądowego przetrzymywać w areszcie przez nieokreślony czas obywateli nieamerykańskich, którzy zostaną uznani za zagrożenie dla narodowego bezpieczeństwa.

Galeria dzisiejszych stron tytułowych gazet

Codziennie redakcje z całego świata przesyłają przez internet do Newseum pierwsze strony swoich gazet. Dla przykładu w dniu 21 lipca 2008 r. muzeum otrzymało 621 tytułowych stron światowych gazet, w tym z Polski „Gazety Wyborczej”, „Nowości”, „Expressu Bydgoskiego”, „Dziennika Polskiego” i „Głosu Szczecińskiego”¹⁴. Liczba gazet nie jest stała, każdego dnia nowa gazeta może dołączyć do grona prezentowanych w muzeum. Wszystkie nadesłane w danym dniu pierwsze strony gazet można obejrzeć na stronie internetowej muzeum.

W Newseum prezentowanych jest wybranych 80, wliczając w to strony tytułowe gazet ze wszystkich stanów Ameryki. Część z nich wystawiona jest w galerii na V piętrze, a część na zewnątrz budynku, w specjalnie przygotowanych szklanych gablotach.

Specjaliści z Newseum przygotowują codziennie analizy opublikowanych materiałów, aby pomóc czytelnikom w lepszym zrozumieniu informacji zawartych w wiadomościach, a także przybliżyć pracę dziennikarzy. Zwracają uwagę, iż w przypadku wydarzeń o światowym wydźwięku, jakim był np. atak terrorystyczny 11 września, niemal wszystkie czołówki gazet poświę-

ciły uwagę temu samemu tematowi. Na co dzień pierwsze strony gazet informują o lokalnych wydarzeniach, istotnych tylko dla danych społeczności.

Galeria światowej prasy

Wolna prasa stanowi „kamień węgielny demokracji” – to myśl przewodnia tej galerii. Umieszczona na ścianie ogromna mapa świata ilustruje różnice w wolności prasy w poszczególnych krajach. Użyto symbolicznych kolorów: zielonego dla oznaczenia krajów, gdzie istnieje wolna prasa; żółtego, gdzie częściowo są przestrzegane zasady wolności wypowiedzi; czerwonego dla krajów, gdzie prasa objęta jest cenzurą rządową.

Zwiedzający mogą również obejrzeć na interaktywnym monitorze wiadomości telewizyjne pochodzące z ponad 190 krajów i osobiście przekonać się, które stacje nadają cenzurowane informacje.

Część wystawy poświęcona jest pracy korespondentów wojennych. Duże wrażenie robi auto trafione przez pocisk, które używane było przez reporterów w czasie ostatniej wojny na Bałkanach.

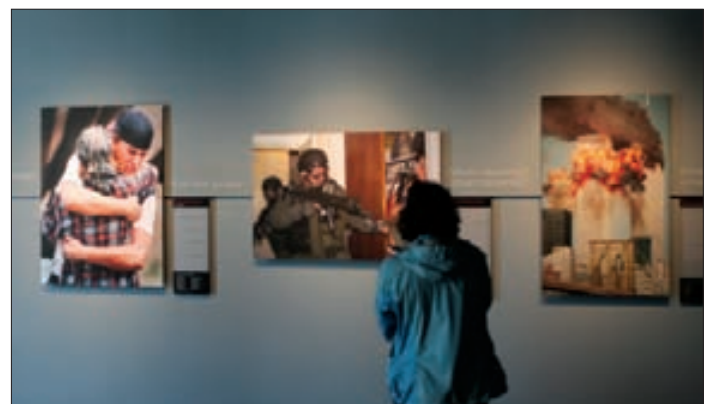
Izba pamięci poświęcona dziennikarzom

Na całym świecie dziesiątki dziennikarzy jest prześladowanych, więzionych, czasem zabijanych za to, że starają się zdobyć i przekazać społeczeństwu prawdziwe informacje. W Newseum powstała izba pamięci, poświęcona poległym dziennikarzom. Na szklanych płytach, ustawionych w formie wysokiej ściany, wyryto nazwiska ponad 1800 reporterów, fotoreporterów i sprawozdawców z całego świata, którzy zginęli w trakcie wykonywania pracy w okresie od 1837 do 2007 roku. Co roku dodawane są nowe tablice z nazwiskami. Wśród upamiętnionych dziennikarzy jest nazwisko Waldemara Milewicza, specjalnego korespondenta TVP, który zginął w Iraku w 2004 r., kiedy samochód polskiej ekipy reporterów jadącej z Bagdadu do Karbali i Nadzafu ostrzelano z broni maszynowej. Na jednej ze szklanych płyt można również znaleźć nazwisko Anny Politkowskiej, niezależnej rosyjskiej dziennikarki, którą w październiku 2006 r. znaleziono zastrzeloną w win-

dzie jej własnego domu w centrum Moskwy. Politkowska krytykowała otwarcie politykę rządu rosyjskiego i zwracała uwagę na łamanie praw człowieka w Czeczeni. Zdjęcia wielu dziennikarzy, których nazwiska upamiętnione są na szklanych tablicach, umieszczono na jednej ze ścian ekspozycji. Interaktywny monitor pozwala znaleźć dane dotyczące każdego wymienionego dziennikarza i zapoznać się z okolicznościami jego śmierci.

Galeria radia, telewizji i internetu

W galerii został zilustrowany postęp technologiczny w dziedzinie środków masowego przekazu. Wiele uwagi poświęcono rozwojowi telewizji, która w drugiej połowie XX w. stała się nowym, potężnym narzędziem w przekazywaniu informacji. Specjalnie przygotowany film prezentuje najważniejsze wydarzenia historyczne, jakie miały miejsce w latach 1947-1969 – w okresie „złotego wieku” telewizji. Część galerii dedykowana jest wybitnemu amerykańskiemu dziennikarzowi radiowemu i telewizyjnemu – Edwardowi R. Murrowowi. W początkach swojej kariery Murrow zasłynął z relacji na żywo nalotów Luftwaffe na Londyn w czasie

13. Sala projekcyjna znajdująca się wewnątrz galerii fotograficznej Nagrody Pulitzera

13. Screening room inside the Pulitzer Prize Photographs Gallery

14. Fragment galerii fotograficznej Nagrody Pulitzera

14. Fragment of Pulitzer Prize Photographs Gallery

II wojny światowej. Po wojnie stał się jednym z pionierów amerykańskiego dziennikarstwa telewizyjnego. Był pośród tych dziennikarzy, którzy otwarcie zwalczali politykę maccartyzmu. Ceniono go za odwagę, rzetelność i sumienność w uprawianiu zawodu dziennikarskiego.

Istotne miejsce w galerii zajmuje internet, który zrewolucjonizował dotychczasowe formy komunikacji i przekazu. Stanowi on szybko rozwijające się źródło informacji, coraz skuteczniej konkurujące z radiem, telewizją i prasą. Początki internetu przypadają na koniec lat 60. jednakże dopiero po 1991 r. nastąpił jego dynamiczny rozwój i stał się on powszechnie dostępny. Internet umożliwia nieograniczoną wymianę informacji, w związku z tym rządy niektórych państw, takich jak Kuba, Iran, Korea Północna, Chiny, Birma czy Arabia Saudyjska ograniczają dostęp do niego swym mieszkańcom, szczególnie do stron o treściach politycznych i religijnych.

Galeria Nagrody Pulitzera

Zgromadzono w niej obszerną kolekcję fotografii prasowych wyróżnionych tą nagrodą, przyznawanych od 1942 r. fotoreporterom amerykańskim¹⁵. Jednym z najsłynniejszych nagrodzonych zdjęć jest fotografia wojenna wykonana przez Joego Rosenthala w 1945 r., przedstawiająca sześciu żołnierzy wznoszących amerykańską flagę na wyspie Iwo Jima na Pacyfiku. W Arlington, w stanie Wirginia, powstał pomnik wzorowany na tym zdjęciu, a w 2006 r. nakręcono film fabularny *Sztandary chwały* (*Flags of Our Fathers*) w reżyserii Clint Eastwooda, wykorzystujący również ten motyw.

W galerii zwiedzający mogą także obejrzeć film dokumentalny z utrwalonymi wywiadami z 68 nagrodzonymi fotoreporterami, dzielącymi się wspomnieniami dotyczącymi zamieszczonych fotografii.

Galeria Pennsylvania Avenue

Z tarasu muzeum rozciąga się imponujący widok na Kapitol i National Mall, a także na sąsiadującą z muzeum ambasadę kanadyjską. Taras oprócz aspektów widokowych spełnia także funkcję galerii „główniej ulicy Ameryki”. Warto wspomnieć, iż Pennsylvania Avenue prowadząca od Kapitolu do Białego Domu przemierzana jest przez każdego nowo wybranego prezydenta w dniu jego inauguracji; jest miejscem parad, politycznych demonstracji; stanowi trasę przejazdu konduktów żałobnych zmarłych prezydentów.

* * *

Spośród przełomowych wydarzeń najnowszej historii Newseum wybrało dwa, którym poświęciło specjalne galerie. Obie ekspozycje podkreślają jak ważna jest rola dziennikarzy, prasy, radia i telewizji w relacjonowaniu takich zdarzeń.

Galeria Muru Berlińskiego

W tej galerii umieszczono 8 oryginalnych betonowych segmentów muru i wież strażniczą „Checkpoint Charlie”, która znajdowała się przy Friedrichstraße, łączącej Berlin Wschodni z byłym sektorem amerykańskim.

15. Galeria Pennsylvania Avenue umieszczona na tarasie muzeum

15. Pennsylvania Avenue gallery located on the museum's terrace

16. Fragment muru berlińskiego pokryty graffiti

16. Fragment of Berliner's wall covered by graffiti

17. Galeria 11 Września z fragmentem zniszczonej anteny transmisyjnej pochodzącej ze zburzonego World Trade Center

17. 9/11 Gallery with part of a destroyed transmission antenna from the demolished World Trade Center

Jorku, Waszyngtonie i w Pensylwanii oraz wspomnienia naocznych świadków i dziennikarzy. Niezwykle wzruszająca jest historia fotoreportera Billa Biggarta, który robił zdjęcia aż do momentu, gdy zawałił się na niego drugi budynek World Trade Center. Dziennikarz zginął na miejscu, a jego aparat fotograficzny ze zdjęciami, które robił kilka sekund przed śmiercią, cudem ocalał. *Tylko policjanci, strażacy i reporterzy wybiegają naprzeciw katastrofie, zamiast uciekać od niej jak najdalej* – przypomina cytat umieszczony na ścianie. W większości zwiedzających wspomnienia związane z tragedią 11 września wzbudzają stale duże emocje. Personel muzeum dba o to, aby zawsze pod ręką znajdowało się pudełko z chusteczkami.

Studia telewizyjne

W Newseum znajdują się dwa nowoczesne studia telewizyjne, do których bezpłatny wstęp mają również osoby z zewnątrz. Z jednego z nich nadawany jest w każdą niedzielę „Przegląd Wydarzeń” sieci ABC. Drugie studio jest gospodarzem programu „Kulisy Mediów”, w którym kilka razy w tygodniu organizowane są spotkania z dziennikarzami i znanymi osobowościami radia i telewizji. Zwiedzający mogą również przez szklaną szybę, zobaczyć pomieszczenie z konsolą kontrolną, gdzie pracownicy techniczni czuwają nad prawidłowym funkcjonowaniem obu studiów, ogromnego ekranu w atrium, jak i wszystkich stanowisk medialnych w muzeum.

Filmy w Newseum

Newseum oferuje ponad 27 godzin nagranych materiałów filmowych w formie krótkich, przeciętnie 10-15-minutowych filmów. Pokazywane są w 15 salach kinowych, z których najmniejsza pomieścić może zaledwie kilka osób, a największa – ponad 500 widzów. Wspomnieć należy też o kilkudziesięciu monitorach zintegrowanych z ekspozycjami, na których prezentowane są dokumentalne materiały. Jest również jedyny w swoim rodzaju, 30 metrowej długości ekran, na którym obrazy nakładane są wielowarstwowo, w trzech zasadniczych sekcjach.

kańskim Berlina Zachodniego. Oglądając mur z dwóch stron, możemy łatwo zauważyć różnicę w jego wyglądzie – po stronie zachodniej pokryty jest kolorowymi graffiti, a po wschodniej widzimy tylko nagi, szary beton. Mur berliński został zbudowany w 1961 r. w celu powstrzymania ucieczek mieszkańców Niemiec wschodnich na Zachód. W okresie niemal 30 lat istnienia muru zginęło 239 osób, które próbowały przekroczyć go bez zezwolenia władz NRD. W listopadzie 1989 r. mur berliński, jeden z symboli zimnej wojny, został obalony. Wystawie towarzyszą obszerne objaśnienia, zdjęcia i fragmenty sprawozdań amerykańskich dziennikarzy. Podkreślona została rola, jaką odegrała wolna prasa w kształtowaniu najnowszej historii Europy.

Galeria 11 września 2001 roku

Galeria ta poświęcona jest atakowi terrorystycznemu na Amerykę. Jedną ze ścian pomieszczenia pokrywa kilkadziesiąt pierwszych stron gazet z różnych stron świata, opisujących tragedię, jaka spotkała Stany Zjednoczone. W centrum galerii dominuje fragment zniszczonej anteny transmisyjnej, którą wydobyto z gruzów World Trade Center. Jest też kamień z fasady częściowo zniszczonego budynku Pentagonu. W sali kinowej wyświetlany jest film przedstawiający minuta po minucie relacje z wydarzeń, jakie miały miejsce w Nowym

O czym są filmy? O znaczeniu mas mediów, o najciekawszych wydarzeniach sportowych, o historii Pierwszej Poprawki, o segregacji rasowej, o tragedii 11 września. Filmy pokazują najważniejsze wydarzenia XX w. a także błędy i wypaczenia reporterów.

Wiele filmów dokumentalnych wyświetlanych w Newseum zostało nagrodzonych zarówno na amerykańskich, jak i międzynarodowych festiwalach. Dla przykładu film *Fragmenty z życia (Glimpse of Life)*, ukazujący kulisy powstania zdjęć wyróżnionych Nagrodą Pulitzera, został uznany przez CINE (Celebrating Excellence in Film, Video & Media Arts) w 2006 r. za najlepszy film w kategorii Sztuka i Wystawy. W tym samym roku na Międzynarodowym Festiwalu Filmów i Wideo w Columbus film *Prasa i Ruch obrony praw człowieka (The Press and the Civil Rights Movement)*, otrzymał główną nagrodę. W 2004 r. na podobnym festiwalu w Nowym Jorku złoty medal zdobył film o tragedii 11 września *Biegąc w kierunku niebezpieczeństwa: 11 września (Running Toward Danger: 9/11)*¹⁶.

W największej sali kinowej, Annenberg Theater, wyświetlane są natomiast filmy, w których połączone są elementy edukacyjne z rozrywkowymi, np. filmy w formacie 4-D, w których złudzenia optyczne, widoczne dzięki specjalnym okularom, zsynchronizowane są z efektami fizycznymi, takimi jak: podmuchy powietrza, zraszanie wodą lub drżenie foteli.

Interaktywne Newseum

Newseum uważane jest za najbardziej interaktywne muzeum na świecie. Znajduje się w nim 130 interaktywnych monitorów. Zwiedzający mają wpływ na dobór informacji. Na interaktywnych ekranach,

reagujących na dotyk, mogą wybierać tematy, które ich najbardziej interesują, czytać teksty setek publikacji powiększając lub zmniejszając wielkość czcionki, oglądać zdjęcia, dotrzeć do bazy danych dziennikarzy, a także zagrać w interaktywne gry związane z historią mediów. W Newseum za niewielką opłatą każdy może sprawdzić się w roli dziennikarza lub prezentera zapowiadającego kolejne pozycje programu oraz spróbować nagrać fragment reportażu. Wystąpienia rejestrowane są w komputerowej bazie danych muzeum. Wprowadzając odpowiedni kod, można później nagranie skopiować na domowy komputer.

W Centrum Etyki zwiedzający mogą wziąć udział w zaprojektowanej przez pracowników muzeum grze, której głównym celem jest rozwiązywanie etycznych dylematów, z którymi stykają się na co dzień prawdziwi dziennikarze. Nowością jest zastosowanie zaawansowanej technologii umożliwiającej sterowanie grą za pomocą gestów rąk.

* * *

Newseum spotyka się ze skrajnymi opiniami. Dla jednych jest *najlepszą rzeczą, jaka przydarzyła się dziennikarstwu w ostatnich latach*¹⁷, dla drugich *nie jest hołdem dla wielkiej idei czy uczczeniem podstawowych ludzkich wolności, lecz jest raczej hołdem złożonym przez mas media samym sobie*¹⁸. Jedni zaliczają Newseum do jednego z najbardziej wybitnych muzeów świata [...] Najbardziej ambitnego pod względem projektu, jak i aspiracji¹⁹, inni zaś uważają, że *mogłyby być te pieniądze przeznaczone na utrzymanie podupadającej gazety lub na zatrudnienie większej ilości dziennikarzy*²⁰.

W związku ze zmniejszającym się popytem na gazety i prognozą iż ostatni egzemplarz drukowanej tradycyjnie gazety ukaże się w 2043 r.²¹ niektórzy uważają, że *Newseum jest mauzoleum poświęconym dziennikarstwu, z tablicą z wykutym tekstem Pierwszej Poprawki służącą jako płyta nagrobna*²².

Wiele osób zaskoczonych jest nie tylko faktem, iż do nowego Newseum wprowadzono opłaty (poprzednie było bezpłatne), ale także ceną biletu, która wynosi 20 dolarów. Uważają, że jest to stosunkowo dużo, jeśli weźmie się pod uwagę, iż przeciętna cena biletów do

18. Jedno ze studiów telewizyjnych w Newseum w trakcie prezentacji

18. One of the Newseum's TV studios during a presentation

(Fot. 1-4, 6-18 – A. M. Dittwald; 5 – M. Bryk)

muzeów amerykańskich wynosi 6 dolarów, nie wspominając o bezpłatnym wstępie do większości muzeów w Waszyngtonie²³.

Forum Wolności – organizacja, która jest właścicielem Newseum, dokonała wielu starań aby nowa placówka była instytucją dochodową. Za odpowiednią opłatą można wynająć na różnego rodzaju uroczystości i oficjalne spotkania centrum konferencyjne, atrium, galerie, taras nad wejściem, studia telewizyjne lub

kino. Luksusowe apartamenty i ekskluzywna restauracja „Spago”, wybudowane obok muzeum, mają także przynosić stałe dochody organizacji. Jednakże główne przesłanie nowego muzeum jest zgodne z programem Forum Wolności, i jak stwierdził Charles L. Overby: *przez następne stulecia, obiekt przy Pennsylvania Avenue będzie miejscem, gdzie miliony ludzi będą mogły docenić doniosłość Pierwszej Poprawki i znaczenie wolnej prasy*²⁴.

Przypisy

¹ Na uroczystą ceremonię otwarcia Newseum przybyło ponad 10 000 osób. Jedynie w tym dniu można było zwiedzić Newseum za darmo.

² W materiałach źródłowych występują dwie różne nazwy lokalizacji pierwszego Newseum: Arlington lub Rosslyn. Obie dotyczą tego samego miejsca. Arlington jest nazwą miejscowości leżącej w najbliższym sąsiedztwie Waszyngtonu. Rosslyn jest dzielnicą Arlington.

³ Forum Wolności skupia swą działalność na trzech priorytetach: 1. nowym muzeum Newseum, 2. rozpowszechnianiu znaczenia Pierwszej Poprawki i 3. wielokulturowości w dziennikarstwie – dotyczy to głównie szkolenia czarnych dziennikarzy i dziennikarzy pochodzenia indiańskiego. <http://www.freedomforum.org/> [12 VII 2008].

⁴ <http://www.cnn.com/US/9704/18/briefs/newseum.index.html> [10 VII 2008].

<http://www.cnn.com/TRAVEL/DESTINATIONS/9705/newseum.dc/#top> [10 VII 2008].

⁵ <http://www.russbaker.com/CJR%20-%20Freedom%20Forum%20Narrows%20Its%20Vision.htm> [15 VII 2008].

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Polshek Partnership Architects http://www.newseum.org/press_info/press_materials/architect/about.aspx?item=polshek_pa&style=a [16 VII 2008].

Ralph Appelbaum Associates http://www.newseum.org/press_info/press_materials/architect/about.aspx?item=raa&style=a [16 VII 2008].

⁹ http://www.newseum.org/press_info/press_materials/architect/about.aspx?item=design_desc&style=a [20 VII 2008].

¹⁰ Restauracja „Source” należy do słynnego amerykańskiego szefa kuchni Wolfganga Pucka, autora książek kucharskich i właściciela 15 restauracji. Najbardziej znane znajdują się w San Francisco, Las Vegas, Los Angeles, a także na Hawajach. <http://www.wolfgangpuck.com/index.php> [20 VII 2008].

¹¹ Sponsorzy, którzy ofiarowali muzeum co najmniej 5 milionów dolarów: John S. and James L. Knight Foundation, The Annenberg Foundation, The New York Times – Ochs-Sulzberger Family, Bloomberg, News Corporation, Comcast Corporation, The Greenspun Family of Las Vegas, Cox Enterprises, Hearst Corporation, ABC News, NBC

News, The Pulliam Family, Robert H. and Clarice Smith, Time Warner. http://www.newseum.org/press_info/press_materials/founding_partners/index.aspx?item=founding_partners&style=jsponsorzy [20VII 2008].

¹² Oryginalny tekst Pierwszej Poprawki do Konstytucji Stanów Zjednoczonych:

Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances, http://en.wikipedia.org/wiki/First_amendment [12 VII 2008].

¹³ J. Trescott, *The Rewrite Man, Charles L. Overby Had a Plan to Increase Circulation. Build a New Newseum*, „The Washington Post”, April 12, 2008. CO1.

¹⁴ <http://www.newseum.org/todaysfrontpages/> [21 VII 2008].

¹⁵ Nagroda Pulitzera jest amerykańską nagrodą literacką przyznawaną w dziedzinie różnych gatunków dziennikarstwa, literatury, dramatu i muzyki. Zdobywcy nagrody są wybierani przez jury działające przy Wyższej Szkole Dziennikarstwa Uniwersytetu Columbia mieszczącego się w Nowym Jorku. Nagrodę swojego imienia ufundował amerykański dziennikarz i wydawca węgierskiego pochodzenia Joseph Pulitzer w 1917 r. Nagrody w dziedzinie fotografii przyznawane są od 1942 r., z tym że w 1968 r. stworzono dwie kategorie: fotografii reportażowej i fotografii prasowej (breaking news).

¹⁶ http://www.newseum.org/press_info/newseum_news/about.aspx?item=PRESS080215&style=a [22 VII 2008].

¹⁷ J. Burris, *Truth and Spies*, „The Baltimore Sun”, May 18, 2008.

¹⁸ J. Shafer, *Down with the Newseum, We don't Need a Gilded Home for 6.214 Journalism Artifacts*, Slate, Feb.7, 2008.

¹⁹ K. Q. Seelye, *A Museum for Artifacts of the News Media's Hunters and Gatherers*, „New York Times”, May 8, 2008.

²⁰ J. Podhoretz, *The News Mausoleum*, „Commentary” May 2008, nr 125, s. 37.

²¹ P. Meyer, *The Vanishing Newspaper, Saving Journalism in the Information Age*, Missouri 2004.

²² J. Podhoretz, *op.cit.*, s. 38.

²³ L. Kalter, *Settling in*, „American Journalism”, Jun / Jul 2008.

²⁴ J. Trescott, *op.cit.*

Aleksandra Magdalena Dittwald

Newseum – American Museum of Journalism

The Newseum dedicated to journalism received the most attention and publicity of the museums opened in the United States in 2008. Is located on Pennsylvania Avenue in Washington DC, near the Capitol, White House and Smithsonian Institution museums.

The first Newseum opened in 1997 in Rosslyn, Virginia, was founded by the Freedom Forum, a non-profit organization dedicated to free press, free speech and freedom of spirit. After 5 years, in spite of financial difficulties, the foundation's CEO Charles L. Overby decided to move the museum to a more prestigious location – the last available lot on Pennsylvania Ave.

The Newseum's building was designed by Polshek Partnership Architects; the exhibitions – by Ralph Appelbaum Associates. On the front facade, the text of the First Amendment to the United States Constitution is prominently displayed to stress importance of freedom of press and speech. Luxury apartments and a three floor restaurant were built along with the Newseum to ensure a permanent source of income for the foundation. The whole complex took 6 years to build and cost 450 million dollars (financially supported by numerous US media companies).

The museum's 7 floors contain 14 main galleries, 12 smaller expositions, 15 cinemas and 2 TV studios as well as 2 shops and food court. It houses over six thousands artifacts. A spacious atrium called the "Great Hall of News" is home to a huge

HD, TV screen that shows current news, films highlights, old newspaper headlines, museum advertisements and museum information. On the fifth level, "The Story of News" gallery displays a timeline of hundreds of newspaper front pages. Within the timeline are touch-screens that offer interactive games, a database of journalists and close-up views of publications. The "First Amendment" gallery explains the importance of the five fundamental freedoms: religion, speech, press, assembly and petition; the "Pulitzers Prize Photography" gallery features a comprehensive collection of award winning photographs as well as interviews with many of the photographers; the "World News" gallery features map and interactive displays illustrating differences in freedom of press around the world. "Berlin Wall" and "September 11" are two galleries dedicated to recent historical events.

The Newseum also offers over 27 hours of various film materials. The Annenberg Theater has the largest capacity and presents 3D films with 'fourth-dimension' special effects.

In spite of some critical reviews published by the press, the Newseum turned out to be really successful, creating an architectural landmark. Time can only show if it was worth the great expense.

□